

صورت انتقال داده می‌شوند. ترس، تعجب، خشم، شادی، تنفر و غم از مهم‌ترین این عواطف است. باید توجه کنیم **حتی در محتواهای متنی هم** اگر به‌درستی تنظیم شوند این عواطف و احساسات قابل انتقال است. تنظیم محتوا به‌صورت دانشجوی محور هرچند کار وقت‌گیری است ولی بسیار کمک‌کننده می‌باشد. ابزارهای سامانه مثل تالار گفتگو و وبینار هم در برقراری این تعامل موثرند.

در آموزش مجازی باید از فعالیت‌هایی کمک گرفته شود که **مشارکت دانشجویان و تعامل با همتایانشان** چه به‌صورت هم‌زمان و چه به‌صورت غیرهم‌زمان داشته باشد. می‌توان از بازی‌ها، پروژه‌های گروهی، فروم‌ها، چت‌ها و مناظره‌های گروهی استفاده کرد. این کار به یادگیرنده امکان تعامل و ارتباط با دیگر یادگیرندگان و مدرس را می‌دهد. با این کار امکان درگیر شدن یادگیرنده بیشتر شده و دانشجویان می‌توانند در مورد موضوعات مختلف دوره، بحث و تبادل نظر کنند که می‌تواند باعث بهبود عملکرد در طی زمان شود. موضوعات و محتواهای دوره آموزشی یکباره به دانشجو ارائه نشود. بهتر است محتواهای آموزشی به **بخش‌های کوچکتر** تقسیم‌شده تا یادگیری و فهم مطالب را برای دانشجو تسهیل کند. در انتهای هر بخش می‌توان برای اطمینان از یادگیری دانشجو ارزیابی انجام داد.

می‌توان از **کلاس وارونه** استفاده کرد. محتوای جلسه موردنظر در قالب مولتی‌مدیا و یا فیلم، متن، پادکست و ... از قبل برای دانشجویان فرستاده شده تا مطالعه کنند و سپس یک جلسه آنلاین برگزار شود. در این صورت در طی جلسه‌ی آنلاین فرصت بیشتری برای تعامل و رفع ابهام فراهم می‌شود.

در **تهیه اسلایدها** روش پرسش و پاسخ در نظر گرفته شود. به این صورت که ابتدا در یک اسلاید سوال یا سوال‌هایی مطرح شوند و مدتی وقفه ایجاد شود تا دانشجویان فرصت تأمل و پاسخ‌گویی داشته باشند. همین روال در طول مدت ارائه رعایت شود.

ارایه تکالیف تیمی و انفرادی در آموزش مجازی خیلی ضرورت دارد. البته تکالیف بایستی مهم و کلیدی بوده ولی در حدی باشد که هم دانشجویان بتوانند پاسخ دهند و هم امکان بازخورد برای استاد وجود داشته باشد. من در یکی از درس‌ها برای هریک از دانشجویان موضوع مشخص کردم و از آنان خواستم دو صفحه مطلب در مورد موضوع با استفاده از سه منبع داخلی و سه منبع خارجی تهیه

چگونه آموزش مجازی موثر ارایه کنیم؟

تهیه و تنظیم: دکتر حسین کریمی مونی - مسئول دفتر توسعه آموزش دانشکده

رواج آموزش الکترونیکی در نهادها یا نظام‌های آموزشی دلایل متفاوتی دارد. این دلایل برای همه روشن است. ولی **در شرایط کنونی یک اجبار شده است**. البته به نظر بنده فرصت مناسبی ایجاد کرده که ما خودمان را در این حوزه توانمندتر کنیم و از این تکنولوژی برای همیشه استفاده کنیم. من دو تا خاطره ذکر می‌کنم؛ اول در سال ۲۰۱۵ که من فرصت مطالعاتی استرالیا بودم کلاس‌های دکترای خودم را مجازی برگزار کردم (به‌صورت وبینار، که برای دانشجویان خیلی جالب و رضایت‌بخش بود). خاطره دوم برمی‌گردد به زمانی که یکی از دانشجویان دکترا در وسط‌های ترم زایمان داشتند و امکان حضور نداشتند ولی کلاس به‌صورتی وبیناری برگزار شد و ایشان در کنار نوزادشان هم بودند، **صدای گریه نوزادشان را هم می‌شنیدم!**

چه راهبردهایی برای ارتقاء آموزش الکترونیکی لازم است رعایت کنیم؟

تعامل و کنش متقابل میان استاد و دانشجو یک راهبرد اساسی است. عواطف یا هیجانهایی وجود دارد که از طریق حالت

کنند. سپس آن را با استفاده از نرم افزار کامتیزا صداگذاری کنند و در اختیار بنده و بقیه هم کلاسی ها قرار دهند.

در یک تکلیف از دانشجویان خواستم تعداد ده سوال از مباحث ارایه شده طرح کنند و سپس پاسخ دهند. حتما اساتید ایده های خیلی بهتری برای مشارکت دانشجویان دارند. بررسی تکلیف طولانی برای استادان هم مشکل می باشد.

تکلیف محوله به دانشجویان باید بر ترکیب موضوعات علمی با تجارب دانشجو متمرکز شود به جای اینکه برگردان محتوای ارائه شده باشد. خوب است که یادگیرندگان در هر دوره ملزم به شرکت در یک تکلیف تحقیقی شوند. **رویکرد یادگیری مبتنی بر پروژه یکی از رویکردهای اصلی در آموزش مجازی است.**

به منظور کمک به یادگیری، **ارائه بازخورد** به صورت فردی و گروهی لازم است. ارائه بازخورد یادگیرندگان را فعال و درگیر در یادگیری می کند. یادگیرنده به وسیله بازخورد میزان درک خود از محتوای دوره و میزان برآورده شدن انتظارات دوره و پیشرفت خود را ارزیابی می کند.

باید دانشجویان متوجه شوند که مسئولیت یادگیری به عهده خودشان می باشد. مطالب و محتواهای مناسب برای دانشجویان تهیه شود. اگر فرصت اینکار نیست منابع مرتبط برای آنان معرفی شود. برای اطلاعات و منابع بیشتر حتی میتوان لینکی تهیه کرد تا یادگیرندگان به محتوای موردنظر دسترسی داشته باشند.

ارزیابی مستمر و تصادفی از همه مباحث، انگیزش دانشجویان برای مطالعه را ارتقاء می دهد. بخشی از نمره برای انجام تکلیف محوله در طول دوره و همچنین شرکت در بحث ها و چت های گروهی و مشارکت در دوره اختصاص داده شود. در طی دوره از نظرسنجی ها و کوئیزهای آنلاین استفاده شود. همچنین استفاده از ارزیابی توسط هم تایان این امکان را به یادگیرندگان می دهد که کارهای یکدیگر را مرور کنند، درکشان را از آنچه دیگران انجام می دهند تقویت می کند و فرهنگ به اشتراک گذاری را تشویق می کند.

برای **تولید محتوا** و مطالب لازم است از همه امکانات علاوه بر اسلایدهای صداگذاری شده، استفاده شود. از آنجایی که هر یادگیرنده ای سبک یادگیری خاص خود را دارد و با روش و سرعت خودش یاد می گیرد، فقط به یک روش برای آموزش تکیه نشود.

محتوای آموزشی که در آموزش الکترونیک در اختیار دانشجویان قرار می گیرد باید بسیار متنوع باشند. این محتواها شامل کتاب ها و جزوه های آنلاین، مولتی مدیا، فیلم های آموزشی، فایل های صوتی و تصاویر مختلف است که هر کدام برحسب نیاز مورد استفاده قرار می گیرد. برای تولید محتوا حتما از متخصصان آموزش مجازی کمک گرفته شود.

توجه شود که تنظیم طرح دوره که تمام انتظارات، اهداف، تکالیف و پروژه ها، منابع، روش های تدریس، روش های یادگیری و ... در آن مشخص شده باشد خیلی ضروری تر از کلاس های حضوری است.

منابع برای مطالعه بیشتر :

1. Hirtz S. Education for a Digital World: Advice, Guidelines and Effective Practice from Around Globe. Commonwealth of Learning (COL); 2008.
2. Zamani, B. B. E., & Madani, S. A. (2012). Guidelines for Increasing the Efficiency and Effectiveness of Teachers in Virtual Education. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, 2(3), 39-50
3. فرج الهی، مهران؛ ضرابیان، فروزان؛ و زارع، آزاده. طراحی و توسعه آموزش تعاملی مبتنی بر وب. چاپ پنجم. دانشگاه پیام نور؛ ۱۳۹۸.

mail: nms.edo@mums.ac.ir

Web: http://www.mums.ac.ir/nursefa/EDO_main